दक्षिणा काली पूजन पद्धति

श्रीगणेशायनमः॥ साधकःशांतकृत्यायस्वसिरस्मिगुरुन्ध्याये॥
न्नाय्यामेवबद्धपद्मासनाद्यासनं॥ ब्राह्मेमुहूर्त्तेचोत्थायसंस्मरेद्गुरुपा
दुकां॥ वरदाभयकरस्थांतांसंस्मरेद्गुरुपादुकां॥१॥ ब्रह्मानंदंप
रमसुखदंकेवलंज्ञानमूर्त्तिंद्वंद्वातीतंगगनसदृशंतत्त्वमस्यादिल
क्ष्यं॥ एकंनित्यंविमलमचलंसर्वधीसाक्षिभूतंभावातीतंत्रिगुणर
हितंसद्गुरुंतंनमामि॥२॥ अज्ञानतिमिरांधस्यज्ञानांजनशलाक
या॥ चक्षुरुन्मीलितंयेनतस्मैश्रीगुरवेनमः॥३॥ ऐंअखंडमंडला
कारंव्याप्तंयेनचराचरं॥ तत्पदंदर्शितंयेनतस्मैश्रीगुरवेनमः॥

गी॰
१

४॥ नमोस्तुगुरवेतस्मादिष्टदेवस्वरूपिणे ॥ यस्यवागमृतंहंति॥
विषंसंसारसंज्ञकं ॥५॥ इतिप्रथमश्लोकवृत्त ॥ नमस्तेनाथभगवान्
शिवायगुरुरूपिणे ॥ विद्यावतारसंसिद्धोस्वीकृतानेकविग्रह ॥
नवायनवरूपायपरमार्थैकरूपिणे ॥ सर्वज्ञाननमोभेदभानवे॥
चिद्घनायते ॥ स्वतंत्रायदयाक्लृप्तविग्रहायशिवात्मने ॥ परतंत्राय
भक्तानांभव्यानांभव्यरूपिणे ॥ विवेकिनांविवेकायविमर्शायविम
र्षिणे ॥ प्रकाशानांप्रकाशायज्ञानिनांज्ञानरूपिणे ॥ पुरस्तात्पार्श्व
२ योःपृष्ठेनमस्कुर्यामुपर्यधः ॥ सदामच्चित्तरूपेणविधेहिभवदास॥

नं॥ त्वत्प्रसादादहं देवकृतकृत्योस्मि सर्वतः॥ मायामृत्युमहापाशा
द्विमुक्तोस्मि शिवोस्मि च॥ इति स्तुत्वा नत्वा॥ प्रातः प्रभृति सायां
तं सायाह्नादि प्रातरंततः॥ त्वत्करोमि जगन्नाथ तदस्तु तव पूजनं
इति गुरुदेवे निवेद्य तदाज्ञां गृहीत्वा॥ तत्पादाम्बुजगलिताम्रत
धारया क्षालितं निर्मलमात्मानं विचिंतयेत्॥ अथ मूलाधार
स्य चतुर्दलकमलकर्णिकांतर्गतत्रिकोणमध्यस्थिताधोमु राम:
खस्वयंभूलिंगवेष्टिनीं भुजंगाकारां बालार्कसुवर्णाकारेण २
सार्द्धत्रिवलयां तडित्कोटिप्रभां विद्युत्तंतुतनीयसीं मूलविद्यां

प्रकृतिंभूतां कुंडलिनीं इष्टदेवतास्वरूपां कूर्चबीजेन त्रिकोणाग्नी
नामसचेतनां कृत्वा सुषुम्णावर्त्मनाज्ञाद्यादग्रां ततनिर्वाब्रह्मरंध्र
स्थसहस्रदलकमलास्थितपरमसदाशिवेन संजोज्य तत्रस्थचंद्र
मंडलाद्विगलदमृतधारयासंतर्प्य तत्रैव तत्स्वरूपायां कुलगुरून्
ध्यायेत्॥ कुलामृतरसाप्लोलद्भ्रदया घूर्णलोचनान्॥ घूर्णन्तःकर
णोद्भ्रान्तान्॥ वराभययुतान्सर्वान्कुलतंत्रार्थवेदिनः॥ इति ध्या
नं॥ प्रह्लादानंदनाथाय नमः॥ सकलानंदनाथाय नमः॥ कुमारा
नंदनाथाय नमः॥ वशिष्ठानंदनाथाय नमः॥ क्रोधानंदनाथा

पं कु
नित्य
सं नि
चु लि
सं ष
सान्
कु न
बोध प
वृत

यनमः। सुरानंदनाथायनमः॥ ध्यानानंदनाथायनमः॥ बोधानं
दनाथायनमः॥ सुकानंदनाथायनमः॥ इतिनत्वामानसैरूपचा
रैः पूजयित्वाच॥ ऋष्यादिकरषडंगन्यासपूर्वकंविद्यापद्महृदय
कमलेद्वादशदलेदेवीवक्ष्यमाणप्रकारेणध्यात्वामानसैर्गं
धैपचारैरभ्यर्च्यगायत्रींजपेत्॥ क्लींदक्षिणायैविद्महेहूंचा रामः १
मुण्डायैधीमहितन्नःकालीप्रचोदयात्। इतिगायत्रीमष्टाविंशा
तिधादशधावाप्रजप्य॥ ततोमूलमंत्रमष्टवारंप्रजप्यगुह्येतिमं ३
त्रेणदेवीवामकरेसमर्प्यस्तुत्वादेव्याज्ञांप्रार्थयेत्॥ त्रैलोक्यचैत

नमात्रिचक्रे देवि विश्वमातर्भवदाज्ञैव ॥ प्रातः समुत्थायतवप्रियार्थं
संसारयात्रामनुवर्त्तयिष्ये ॥ इतिप्रार्थ्य ॥ तत्कमलास्यामृतेनलो
लीभूतांकुंडलीनीपुनस्तेनैवपथामूलाधारमानियत्रद्वंदेवी
नचान्योस्मिनब्रह्मैवाहंनशोकभाक् । सच्चिदानंदरूपोहमात्मा
नमितिचिंतयेदिति । गुरुदेवतात्मानामैक्यंविभाव्य । समुद्रमेख
लेदेवीपर्वतस्तनमंडले विष्णुपत्नीनमस्तुभ्यंपादस्पर्शंक्षमस्व
मे । इतिश्वासानुसारेणभूमौपादंदत्वाबहिर्निर्गस्यावश्यकंकर्म
कृत्वाशुचिर्देवगृहंगत्वानिर्माल्यमपसार्यप्रणम्याज्ञांगृहीत्वा ।

स्ना० शुचिर्देविगृहं गत्वा निर्माल्यमपसार्य शुभाम्याज्ञां गृहीत्वा । स्नाना
र्थं गच्छेदिति । अथ स्नानं । नद्यादौ गत्वा मूलेन मृत्तिकायां गवि
५ लिप्य स्वशरीरं तन्मुद्रां कृत्वा नमस्तर्जन्योर्ध्वं कृत्वा सर्वदेवीरूपं विना
शमूलमूर्ध्वं नमलापकर्षणं स्नात्वाऽऽचम्य । जलपूर्णता म्रपात्रे
णतिलान्नतजपात्रपुष्पाणि निक्षिप्य तेन संकल्पयेत् । ॐ अद्ये
त्यादिप्रयोगः । एतत्संत्र प्रतिबंधकाशेषदुरितक्षयपूर्वकं श्री
दक्षिणकालिकाप्रीतये मंत्रस्नानमहं करिष्ये । इति संकल्प्य । ज
ले त्रिकोणं विलिख्य । गंगे च यमुने चैव गोदावरी सरस्वति । नर्मदे

वं

सिंधुकावेरीजलेस्मिन् संनिधिं कुरु । इति मंत्रेण अंकुशमुद्रया
सूर्यमंडलात्तीर्थान्यावाह्य इति त्रिराचम्य । मूलेन त्रिः शरि
रं प्रोक्ष्य पुनर्मूलेन मृत्तिकायां गात्रं विलिप्य । मूलेन शंखमुद्रया
त्रिर्मूर्द्धि जलेनाभिषिंचांगुलिभिः सप्तरंध्राणि संरुध्य मूलवि
द्यायां त्रिर्निमज्जतये च त्रिराचमेद् इति स्नानं ॥ अथ संध्या ॥ त
तः श्वेतवाशांसि परिधाय । ॐ मणिधरणि वज्रिणि महाप्रति
सरे रक्ष रक्ष हुं फट् स्वाहा इति शिखां बध्वा मूलेन तिलकं कृत्वा
राचम्य । ऋष्यादि षडंगन्यासं विधाय ॥ वामहस्तस्थं जलं दक्षि

हृ० णेनविधाय॥ ह्रंयंरंलंवंबीजैस्त्रिरग्निमंत्रोगुल्फांतरगलदुदक
बिंदुत्रिर्मूलमुच्चरेणमस्त्रधानत्वमुद्रयामूर्द्धिप्रोक्षणंकृत्वा
म जलेनत्रोषंकृद्दक्षनासाग्रमानियंवामनासायांकृष्णदेहांनर
वार्त्तिमसमस्तपापंतेनवक्रस्यापह्रकृष्णवर्णंतज्जलंदक्षनासापु
टेनदहस्तश्रविष्टंसंचिंत्यःपुरःकल्पितवज्रपाषाणे॥ ॐ क्रं स्त्र श्याम
स्त्रायफट्इतिक्षिप्त्वा॥ मूलेनतिष्ठन्सूर्यायाजलित्रयंदत्वा ५
गायत्रींजपेत्॥ कालिकायैविद्महेश्मशानवासिन्यैधीमहि
तन्नोघोरेप्रचोदयात्॥ इतिगायत्रीमहोत्तरस्नातावर्मात्रपा

विंशति धारद्दशा धारवाजपेन इति संध्या ॥ ॥ अथ तर्पणं ॥ ॥ जदे
जंत्रविज्ञायत्रपणियादेवताइन्हायाल्विस्यावाह्य ॥ ॥ ॐ ब्रह्मभै
रवस्तृप्यतु ॥ विष्णुभैरवस्तृप्यतां ॥ रुद्रभैरवस्तृप्यतां ॥ हंसत्तम
लवरयूं ॥ आनंदभैरवाय वषट् ॥ आनंदभैरवस्तृप्यतां ॥ सहृ
क्षमलवरयीं सुधादेव्यै वौषट् ॥ आनंदभैरवीतृप्यतां ॥ इति दे
वतर्पणं ॥ ॥ अथ ऋषितर्पणं ॥ महादेवांबातृप्यतां ॥ महादेवा
नायायतृप्यतां ॥ वीरांबातृप्यतां ॥ भैरवानंदतृप्यतां ॥ ब्रह्मान
दतृप्यतां ॥ पूर्णदेवानंदतृप्यतां ॥ चलचित्तानंदस्तृप्यतां ॥ चला

चेलानंदत्तृप्यतां॥ कुमारानंदत्तृप्यतां॥ सुधाकारानंदत्तृप्यतां॥ व
रानंदत्तृप्यतां॥ समरदीपानंदनाथत्तृप्यतां॥ मायाबात्तृप्यतां॥ म
यावसाबात्तृप्यतां॥ विमलानंदत्तृप्यतां॥ ऊद्धालानंदनाथत्तृप्यतां
भीमसेनानंदनाथत्तृप्यतां॥ सुधाकारानंदनाथत्तृप्यतां॥ गोरक्षा
नंदनाथत्तृप्यतां॥ भोजदेवानंदनाथत्तृप्यतां॥ प्रजापसानंदना
थत्तृप्यतां॥ मूलदेवानंदनाथत्तृप्यतां॥ रतिदेवानंदनाथत्तृप्यतां
विघ्नेदेवानंदनाथत्तृप्यतां॥ हूताशनानंदनाथत्तृप्यतां॥ समया
नंदनाथत्तृप्यतां॥ संतोषानंदनाथत्तृप्यतां॥ ॥ अथपितृतर्पणं

४ मना नंद० तृप्यतां

राम

६

गुरू ॥ परमगुरू ॥ परात्परगुरू ॥ परमेष्ठिगुरू ॥ नंदनाथायतर्प्यतां
स्वस्वनाम्नातर्पयेत् ॥ ततोगंधादिभिरभ्यर्च्यमूलविद्यांतेमहाका
लसहितेदक्षिणकालिकेमातस्तर्प्यतामितिदत्वाधासंतर्प्य ॥ महा
कालत्रिःसंतर्प्य ॥ परिवारदेवतास्तर्पयेत् ॥ काली ॥ कपालिनी ॥
कुल्ला ॥ कुरुकुल्ला ॥ विरोधिनी ॥ विप्रचित्ता ॥ उग्रा ॥ उग्रप्रभा ॥ दी
प्ता ॥ नीला ॥ घना ॥ बलाका ॥ मात्रा ॥ मुद्रा ॥ मिता ॥ ब्राह्मी ॥ नाराय
णी ॥ महेश्वरी ॥ चामुंडा ॥ कौमारी ॥ अपराजिता ॥ वाराही ॥ नारसिं
ही ॥ असितांगभैरव ॥ रुरुभैरव ॥ चंडभैरव ॥ क्रोधभैरव ॥ उन्म

नभैरव ॥ कपालीभैरव ॥ भीषणभैरव ॥ संहारभैरवतर्पयतां ॥ इन्द्राग्नि
यम ॥ निर्ऋति ॥ वरुण· ॥ वायु· ॥ सोम· ॥ ईशान· ॥ अनंत ॥ ब्रह्मा· ॥ खडुं
मुंडु· ॥ अजय· ॥ वरः ४ इतितर्पयेत् ॥ प्रत्येकपरिवारतर्पणमुक्त्वा
मूलमुच्चार्य सांगासपरिवारासवाहनासायुधमहाकालसमा
हिताश्रीदक्षिणकालिकायैतर्पयामिति ॥ यथाशक्त्या देवतामे
वंतर्पयेदिमंप्रदायविदः ॥ एवंसंध्यात्राक्तोवपित्रिकालंदेवाध्या
नं ॥ यथाशक्ति मूलगायत्रीवाजपेन्नतुलोपयेदिति ॥ ॥ ततः
ह्रीं मार्तंडभैरवाय प्रकाशशक्तिसहिताय इदमर्घ्यं स्वाहेतित्रि

७

सूर्यायार्घंदत्वासूर्यमंडलेदेवींविभाव्यमूलमुच्चार्यउद्यदादित्य
मंडलवह्निनिविष्टचैतन्यमयोमहाकालसहितेदक्षिणकालि
कायैइदमर्घंस्वाहेति॥ अनेनमंत्रेणरक्तचंदनजपापुष्पकुशयु
मजलाक्षतपरिपूर्णेनताम्रपात्रेणसूर्यमंडलास्थायैदेव्यैअ
र्घंदत्वा॥ गायत्रींयथाशक्तिप्रजप्यगुह्येतिमंत्रेणसमर्प्यसूर्यमं
डलेदेवींविसर्जयेदितिआह्निकं॥ ॥अथपूजाविधिः॥ ॥
यथाकाममनयावस्त्रयुग्मंपरिधायस्त्रीवतीलकंचंदनादिनाकृ
त्वापूजागृहसमीपमागत्य॥ सूर्यःसोमोयमःकालोमहाभूतानि

द्त्रि०

पंच च॥ एतेभ्युजाभ्युजन्मेहकर्मणोनवमाद्हिणादेवीत्वया

कृतंविचित्रंपापकांतमनून्मम॥ तच्चिःसारंचिन्मपापं। फट्स्वाहे

९ तिमंत्रेणजलमानीय॥ आसनमभ्युक्षोपविश्य॥ ॐक्रींविशुध

सर्वपापानांशमयाशेषविकल्पमपनयहूंफुट्फुट्तेनमः॥ इतिमं

त्रेहृद्येनपापोत्सादनंकृत्वा॥ ॐवज्रोदकेहूंफुट्इतिमंत्रेणपा

दोहस्तौप्रक्षाल्य॥ ॐह्रींस्वाहात्वाचमन्॥ शिखाबंधनमकृतेत

चैतेनैवमंत्रेणविधायमामान्यार्घस्थापयेद्यथाविकोणव

र्त्तचतुरस्रमंडलंकृत्वा॥ ॐह्रींश्र्वाधमरत्नाक्षयेनमः। इतिसंपू

राम

त्राधारं संस्थाप्य ॥ ॐ क्रः अस्त्राय फट् इति पात्रं प्रक्षाल्याधारे निधा
य ॥ ॐ क्रौं हृदयाय नमः ॥ इति जलेन संपूज्य ॥ गंगेति मंत्रेण पूर्ववत्
तीर्थान्यावाह्य ॥ ॐ इति गंधादि निक्षिप्य ॥ वमिति धेनुमुद्रां प्रदर्श
येत् ॥ इति सामान्यार्घः ॥ ततस्तेन जलेन द्वारं प्रोक्ष्य द्वारदेवताः पू
जयेत् ॥ द्वारोर्द्ध्वे गं गणपतये नमः ॥ वामे क्षां क्षेत्रपालाय नमः ॥ द
क्षिणे वां बटुकाय नमः ॥ अधः यां योगिभ्यो नमः ॥ एवं क्रमेण
गंगायै नमः ॥ यं यमुनायै नमः ॥ श्रीं लक्ष्म्यै नमः ॥ रैं सरस्वत्यै नमः ॥
एवं पूर्वादिद्वाराणि पूजयेत् ॥ ततो द्वारपार्श्वे देवदेवस्य द्वारं रक्षन्तु

पै० यत्नतः॥ निर्वार्ज्यविघ्नसंघात्मिसाज्ञांपरमेश्वरी॥ इतिदेवताज्ञांश्रा
वयित्वा॥ वामांगसंकोचयन्॥ देहलिंलंघयन्दक्षिणपुरस्सरमंतः
प्रविश्यनीच्योनमः॥ ॐअपक्रामंतुयेभूतानिपिशाचाःप्रेतगुह्यका
येचात्रनिवसंसत्रदेवताभूविसंस्थिताः॥ अपसर्पंतुयेभूताये
भूताभूविसंस्थिताः॥ येभूताविघ्नकर्तारस्तेनश्यंतुशिवाज्ञया राम:
ॐसर्वविघ्नानुत्सारयोत्सारयहुंफट्स्वाहा॥ एभिरभिःमंत्रिता ९
नक्षतसर्षपतिलान्गृहेविकिरेत्॥ ततोऽस्त्रमंत्रेणवामपार्ष्णि
घातेनोर्ध्वदृष्ट्यातत्रयेणनिमेषरहितदृष्ट्याचभौमांतरिक्षदि

दत्वा नवविघ्नानुत्सार्य ॥ अर्घजलेन गृहं ताः प्रोक्ष्य ॥ नैरृतकोणे वा-
स्तुपुरुषाय नमः ॥ ईशानकोणे दीपनाथाय नमः ॥ इति संपूज्य ॥ ॐ
तीक्ष्णदंष्ट्र महाकाय कल्पांतदहनोपम ॥ भैरवाय नमस्तुभ्यमनु-
ज्ञां दातुमर्हसि ॥ इति भैरवाज्ञां गृहीत्वा ॥ ॐ रक्ष रक्ष हूं फट् स्वाहे-
ति भूमिं परिषिंच्य ॥ ॐ अपवित्र वज्र हूं हूं फट् स्वाहेति भूमिम-
भिमंत्र्य ॥ आः सुरेखे वज्ररेखे हूं फट् स्वाहेति त्रिकोणमंडलं
कृत्वा ॥ ॐ ह्रीं आधारशक्तिकमलासनाय नमः ॥ इति संपूज्य नव
कंबुलाद्यासनं संस्थाप्य ॥ आग्नेयादिकोणेषु पादास्त्रणेन ॥

गंगणेशायनमः॥संसरस्वत्यैनमः॥दुंदुर्गायैनमः॥क्षंक्षेत्रपाला
यनमः॥इत्यासनंपूज्य॥हस्तेधृत्वा॥कंदायनमः॥ब्रह्मनालायन
१० मः।कूर्मायनमः॥अनंतायनमः॥वाराहायनमः॥पृथिव्यैआधा
रशक्तिकमलासनायनमः॥आसनमंत्रस्यमेरुपृष्ठऋषिःसुत
लंछंदःकूर्मोदेवता॥आसनोपवेशनेविनियोगः॥ॐपृथ्वित्व
याधृतालोकादेवीत्वंविष्णुनाधृता॥त्वंचधार्यमांदेवीपवित्रंकु रा
रुचासनं।इतिपठित्वाविष्टरंदत्वा॥वीराद्यासनेनोदङ्मुखउप
विश्योत्।ततःकुलदेवंस्वीकृत्य॥वामेगुंगुरुभ्योनमः।दक्षिणेगं १०

वा

गणपतये नमः ॥ मध्ये श्रीदक्षिणाकालिकायै नमः ॥ इति नत्वा मे धं
संस्थाप्य ॥ किंचिज्जलं प्रोक्षणीपात्रे निधाय ॥ तेन जलेनात्मानं पू
जोपकरणं च प्रोक्ष ॥ स्वदक्षभागे पुष्पादिकं ॥ स्वपृष्ठभागे कर
प्रक्षालनादिकं पात्रं ॥ देवतापृष्ठभागे कुलद्रव्याणि संस्थाप्य
ॐ पुष्पे केतराजार्हते शीताय सम्यक्संबंधाय ॐ पुष्पे २ महा
पुष्पे सुपुष्पे पुष्पसंभवे ॥ पुष्पचयावकीर्णे हूं फट् स्वाहा इति मंत्रे
ण पुष्पसुद्धिं विधाय ॥ क्रीं हूं फट् इति मंत्रेण नाराचमुद्रया समस्त
विलोकनेन च गंधादि सर्वसंभारसुद्धिं विधाय ॥ रंमिति द्वीपा

कु॰चं॰ स्मिरवां दृष्ट्वा ॥ ॐ ह्रूं फुट् स्वाहेति मंत्रेण कायवाक्चित्तं सोधनं विधा
य रक्षारक्षा ह्रूं फट् स्वाहेति हृदि हस्तं दत्वात्मारक्षां विधाय ॥ चंदना
११ क्षानि पुष्पाणि करांभ्यां मर्द्दयित्वा तानि वामहस्तेन समादाय आघ्रा
यते सर्वे विलयं यांतु ये मां हिंसंति हिंसकाः मृत्युरोगभयक्लेशाः
पतंतु रिपुमस्तके ॥ इति मंत्रेण दृष्ट्वा न्यादि दिसि दूरतः क्षिप्त्वाः ॥ अ
स्त्रमंत्रेण तालत्रयं दिग्बंधनं च कृत्वा ॥ क्रीं क्रीं हूं हूं ह्रीं इति पंचा राम:
क्षरी कालिकाकुल्लुका मूर्द्धि विचिंत्य ॥ आचमनं कुर्यात् ॥ क्रीं अ ११
नेन त्रिराचमय ॥ कालैनमः ॥ कपालैनमः इति द्विरोष्ठौ दुन्मृज्य ॥ मु

ख्यायै नमः। इति करं प्रक्षाल्य॥ जलेन मन्त्रछिद्राणु सर्वेत्॥ ऊरू रु
ख्यायै नमः॥ अंसे। विरोधिन्यै नमः। विप्रचित्तायै नमः॥ नसो॥ उग्रा
यै॥ उग्रप्रभायै नमः। नेत्रयोः॥ दीपिकायै॥ नीलायै नमः। श्रोत्रयोः
घनायै नमो॥ बलाकायै नमः। उरसि। मात्रायै शिरसि। मुद्रायै। मी-
तायै भुजयोः॥ एवमाचाम्य ह्रूं ह्रूं क्षौं अस्त्राय फट्॥ अनेन दिग्बंधनं
कृत्वा प्राणायामं कुर्यात्॥ यथा मूलाधारेम्मः संयोज्य दक्षिणागुष्ठे
न दक्षिणनासापुटं धृत्वा॥ एवं मूलादि बीजेन वायोरुक्तवारमापू-
तेन वामनासायां वायुमापूर्य॥ कनिष्ठकानामिकाभ्यां वामनासाप

त्रि
१२

दं धृत्वा चतुःषष्टिवारं जपन् वायुस्थंभयित्वा दक्षनाड्या याद्वात्रिंश
द्वारं जपेन् रेचयेदिसेकः ॥ पुनस्तेनैव मानेन दक्षिणनाड्या पुटे वा
युमापूर्य कुंभयित्वा वामेन रेचयेदिति द्वितीयः । पुनराद्यावत्तृति
यः । मूलेन चैवं समपूरकं ॥ चतुर्भिः कुंभकं ॥ द्वाभ्यां रेचमिति एवं प्रा
णायामत्रयं विधाय यथा भूतशुद्धिं कुर्यात् ॥ यथा हुंकारेण मूला
धारात् कुंडलीनिमुत्थाप्य जीवात्मानं संयोज्य हंसः इति मंत्रेण पर
मात्मनि विलापयेत् । ततः पादादिजानुपर्यंतास्थिता पृथ्विः ॥ जान्वा
दिनाभिपर्यंतस्थितास्वप्सुः । ता विलाप्य ततः नाभ्यादिहृदयांतस्थि

रा.म.
१२

ॐ

तेवह्नौतंचरुद्रयादिग्न्मध्यांतस्थितेवायुतंचेन्द्रमध्यादिब्रह्मरं
ध्रांतंस्थितेच्याकाशेतंचव्हंकारेतंचमहत्तत्वेतंचप्रकृतौतांचब्रह्म
णिविलापयेत्॥ततःपुरुषंकृष्णपापमनादिमवसंचीतंब्रह्महत्या
शिरस्कंधंस्वर्णस्तेयभुजद्वयंसुरापानहृदायुक्तंगुरुतल्पक
टिद्वयं।तत्संसर्गपदद्वद्वमंगप्रत्यंगपातकं।उपपातकरोमांतारक्त
श्मश्रुविलोचनं।खड्गचर्मधरंपापमंगुष्टपरिमाणकं॥अधोमु
खंकृष्णवर्णंवामकुक्षौविचिंतयेदितिपापपुरुषंविचिंत्य।यमि
तिबीजेनधोरत्नावारमाव्रतेनवामनासायावायुमापूर्य्यसपापदं

द्वि. हंविशोष्य ॥ रमितिबीजेनचतुःषष्टिवारमावृत्तेनकुंभकत्रयोगेन
सपापंदेहंतस्मोत्नंसंदह्यपुनर्यमितिबीजेनद्वात्रिंशद्वारमावृत्तेन
१३ देहंनामयापापपुरुषंभस्मरेचयेत् । ततोवंमितिबीजेनपातुलला
टचंद्रात्मातृकावर्णमयीममृतवृष्टिंनिपात्यतस्माज्ञाव्यस्थाप्य
लं क्रमेणावयवान्निष्पाद्यमितिजपात् ॥ १४ ॥ हृदीहृसपरमात्मनः
प्रकृतितस्मात् । महत्तत्वंततोहंकारंतस्माद्याकाशं ॥ ततोवायुस्तस्मा राम
त्तेजतस्माजलंतस्मात्पृथिवीनिर्गम्यस्वस्वस्थानेकुंडलनीस्थाप १३
यित्वा । ब्रह्मरंध्रस्थपरमात्मामंत्रेणसकाशात् । सोहमितिबीजेनजी

वात्मनं प्रदीपकलिकाकारं कुंडलिनीद्वाराणि हृदयकमलमानी
य कुंडलिनीमूलाधारे स्थापयित्वा स्वच्छरीरं निरस्तसमस्तकि
ल्बिषं देवतासाक्षात् योग्यविज्ञावयेदिति भूतशुद्धिः ॥ ॥ अथ प्रा
णप्रतिष्ठा ॥ ॥ ॐ अस्य श्री प्राणप्रतिष्ठामंत्रस्य ब्रह्मा विष्णुमहे
श्वराऋषयः सिरसे ॥ ऋग्युसाम छंदांसि मुखे ॥ प्राणप्रतिष्ठाशक्तिः
प्राणोदेवता हृदये ॥ आं बीजं ॥ ह्रीं शक्तिः ॥ क्रों कीलकं ॥ दक्षिणाका
लिकायाःप्रीत्यर्थे प्राणशक्तिर्देवता ॥ ततोदेवीरूपमात्मानं विभा
व्य हृदि हस्तं दत्वा ॥ आं ह्रीं क्रों हंसः सोहं ॥ दक्षिणाकालिकाया

ह्न० ग्राणादुद्गग्राणाः।१२॥जीवइहसंस्थित१२सर्वेंद्रियाणि१२वाङ्म
नोनयनश्रोत्रघ्राणग्राणादृहागस्सुखंचिरंतिष्टंतिस्वाहेतिप्राण
१४ प्रतिष्टाविधमयाथअंतरमातृकान्यासंकुर्यात्॥ ॥ॐअस्यश्री
अंतरमातृकाजपमंत्रस्यहंयऋषिः अव्यक्तगायत्रीछंदः॥परमा
त्माहमितिबीजं॥संज्ञाक्तिः॥सोहंकिलकं॥सर्वार्थसिद्धयर्थेज राम:
पेविनियोगः॥ॐसूर्यात्मनेइसंगुष्टाभ्यांनमः॥ॐसोमात्मनेत
र्जनिभ्यांनमः॥ॐनिरंजनायमध्यमाभ्यांनमः॥ॐनिराभासायत्रं १८
नामिकाभ्यांनमः॥ॐअणंसूक्ष्मायकनिष्टकाभ्यांनमः॥ॐप्रचो

दयात्करतलपृष्टाभ्यांनमः॥ एवंहृदयादिविन्यसेत्तिषडंगन्यास
॥ ॥अथध्यानं॥अथात्मदेहमध्यस्यदेवेत्रानीगमागमपद्मको
अग्निषोमाग्रथायापिपद्मोत्तारसिरोमवेत्॥१॥बीदुत्रयत्रिरवा
नेत्रेमुखेनादत्रकार्त्तिताः॥अपपरमहंसस्तसर्वव्यापिप्रकात्रा
वान्॥२॥सूर्यकोटिप्रतिकात्राःस्वप्रकात्रायत्मास्पते॥इतिध्या
ता॥ ॥अथात्मदेहेमवर्णेचतुर्दलेचतुर्मात्रिकायुक्ते वंदंसःषंदं
सःश्रांहंसःयुक्तेगणेशस्यमानसीपूजांकरिष्ये॥मानसीपूजा॥गं
धंस॰॥पुष्पंस॰॥धूपंस॰॥दीपंस॰॥नैवेद्यंस॰॥षट्शतंत्यजपागायत्रीग

महेशः

गं दै

दि॰ जानन्नायसमर्प्पयामि। स्वाधिष्ठाने विस्तुद्दवर्णौ षट्दले षट् मा
तृका। वं हं सः भं हं सः मं हं सः यं हं सः रं हं सः लं हं सः प्रजापते।
५ गंधं। पुष्पं। धू। दीपं। नैवेद्यं। फल। तांबूलं सहितं षट्सहस्रं वज्र
जपाग्गायत्री प्रजापते समर्प्पयामि॥ मणिपूरके दशादले दशमा
तृका डं हं सः ढं हं सः णं हं सः तं हं सः थं हं सः दं हं सः धं हं सः नं हं
सः पं हं सः फं हं सः युक्त विष्णवे गं। पु। धू। दी। नै। फल तांबूलस राम
हितं षट्सहस्र सवज्र जपाग्गायत्री जप विष्णुवे समर्प्पयामि॥ अना १५
हते चक्रे पीगलवर्णे द्वादशादले द्वादशमातृकायुक्तो॥ कं हं सः

खं हंसः गं हंसः घं हंसः ङं हंसः चं हंसः छं हंसः जं हंसः झं हंसः ञं
हंसः टं हंसः ठं हंसः युक्ते रुद्राय। गं॰ पु॰ धू॰ दी॰ नै॰ फलतांबूलसम
र्पिते। षट्सहस्रजपा गायत्री जपश्री रुद्राय समर्पयामि। वि
शुद्धचक्रे षष्ठवर्णी षोडशदले षोडशमातृकासहिते। अं हंसः
आं हंसः इं हंसः ईं हंसः उं हंसः ऊं हंसः ऋं हंसः ॠं हंस। लृं हंसः लॄं
हंसः एं हंसः ऐं हंसः ओं हंसः औं हंसः अं हंसः अः हंसः। युक्ते जीवा
त्मने गं॰ पु॰ धू॰ दी॰ नै॰ फलतांबूलसमर्पयामि सहस्रजपा गाय
त्री समर्पयामि। आज्ञाचक्रे विद्युद्वर्णो द्विदलकमले द्विमातृका

फ

षि॰ श्लो॰ हंहंसः स्त्रंहंसः युक्ते परमात्मने गं· पु· धू· दी· नै· फ· तांबूलसहिते प
रमात्मने सहस्रंजपागायत्रीजपसंतसहस्रारे पद्मे कोटिसूर्य
१६ प्रभादीप्ते सहस्रदले सहस्रमातृका। ॐ हंसः दूसादिस्त्रंहंसः पर्यं
तेमयसेत्। श्रीमद्गुरु गं· पु· धू· दी· नै· फ· तांबूलयुक्ते सहस्रंजपा गा
गायत्रीजपसमर्पयामि॥ अथ ध्यानमजपो॥ जीवात्मानेपरमात्मा
नैक्यंकृता॥ आधारे लिंगनाभौ प्रकटितहृदये तालुमूले ललाटे। राम:
द्विपत्रे षोडशारे द्वादशादशदले द्वादशार्द्धे चतुष्के वासांते बालम
ध्ये उफकठसहिते कंठदेशे स्वराणां हंक्षंतत्वार्थ सकलदलगतं व १६

धुपं

र्णं रूपं नमामि ॥ ॥ इति ध्वजपाशकल्प ॥ ॥ अथ मातृकान्यासः ॥ ॥
ॐ अस्य श्री मातृकासरस्वतीमंत्रस्य ब्रह्मा ऋषिः गायत्री छंदः ॥ मातृ
कासरस्वती देवता ॥ हलो बीजानि ॥ स्वराः शक्तयः अव्यक्तकीलकं ॥
सकलपापक्षयार्थे दक्षिणकालिकांगत्वेन जपे विनियोगः ॥ ब्रह्मा
ऋषये नमः शिरसि ॥ गायत्री छंदसे नमः मुखे ॥ मातृकादेवतायै
नमः हृदि ॥ हलो बीजेभ्यो नमो गुह्ये ॥ स्वरेभ्यः शक्तिभ्यो नमो पादयोः
अव्यक्तकीलकाय नमः सर्वांगे ॥ अं कं खं गं घं ङं आं ॥ अंगुष्ठाभ्यां
नमः ॥ इं चं छं जं झं ञं ईं तर्जनीभ्यां नमः ॥ उं टं ठं डं ढं णं ऊं मध्यमाभ्यां नम

सं० मः॥ एं तं थं दं धं नं ऐं अनामिकाभ्यां नमः॥ ॐ पं फं बं भं मं औं कनिष्ठि
काभ्यां नमः॥ अं यं रं लं वं शं षं सं हं ळं क्षं अः करतलपृष्ठाभ्यां नमः॥ ए
१ एवं हृदयादिषु तैरेव मंत्रैः षडंगं विन्यसेत्॥ मुद्रा प्रागुक्ता॥ ध्यानं
संपूर्णेन्दुप्रभाभासकललिपिमयीलोलवक्त्रां त्रिनेत्रां॥ शुक्लाम्भो
कारनूपुराङ्घ्रिमुकुटजटाजूटयुक्तां प्रसन्नां॥ पुस्तकस्रुक्कृपाणी
कुम्भान्द्विरमपि दधतिं शुक्लपद्मासनस्थां॥ वाग्देवीं पद्मवक्त्रां स्तन राम:
भरनमितां चिंतयेत्साधकेंद्रः॥ अं नमः ललाटे। अनामामध्यमाभ्यां १७
सर्वत्र दक्षिणादि कर्मः॥ आं नमः मुखवृत्ते तर्जनीवर्जं। प्रदक्षिणे

न । इं नमः ईं नमः नेत्रयोः तर्जन्यनामाभ्यां । उं नमः ऊं नमः कर्णयोरंगुष्ठेन
ऋं नमः ॠं नमः नासो । कनिष्ठांगुष्ठाभ्यां । लृं नमः लॄं नमः गंडयोः मध्यमाया
एं नमः ऐं नमः ओष्ठाधरयोः ॥ मध्यमाया । ओं नमः औं नमः ऊर्ध्वाधोदंतपं
क्तयोरनामया । अं शिरसि मध्यमाया । अः मुखवृत्ते नामामध्यमाभ्यां । दु
तः कनिष्ठकानामामध्यमाभिः ॥ १३ ॥ कं खं गं घं ङं दक्षबाहुसंध्य
ग्रेषु । चं छं जं झं ञं तथैव वामे । टं ठं डं ढं णं दक्षपादे । तं थं दं धं नं वा
मपादे । पं फं पार्श्वयोः । बं पृष्ठे । कनिष्ठानामामध्यमाभिः । भं नाभौ तर्ज
नीवर्जं । मं कुक्षौ । यं त्वगात्मने हृदि । रं असृगात्मने दक्षांसे । लं मांसा

त्रि॰ त्मनेन नमः । ककुदि ॥ वं मेदात्मने नमः वामांसे । सं अस्थ्यात्मने नमः
हृदादि दक्षकरांगुल्यग्रपर्यंतं । करतलेन अग्रेषु । तं तेनैव । वं मज्जा
१८ त्मने नमः पाणौ वामे ॥ सं शुक्रात्मने नमः । हं जीवात्मने नमः हृदादि
वामपादांतं । क्षं प्राणात्मने नमः हृदयादि दक्षपादांतं । हं परमात्मने न
मः हृदादि मुखे करतलेनेति मातृकान्यासः । ललाटमुखवृत्तांक्षि राम॰
श्रुतिघ्राणेषु [illegible] उ गंयो । चोष्टदंतोत्तमांगास्य दोयत्संध्यग्रेषु च पार्श्व १८
योः पृष्ठतो नाभौ जठरे हृदयांसके । ककुद्यंसे च हृत्पूर्वं पाणिपाद
युगे ततः जठराननयोर्न्यसेन्मातृकार्णान्यथाक्रमात् ॥ २ ॥ अथश्री

कंगादिन्यासः ॥ ॥ तं एतेषेव स्थानेषु एतान्निवेव मुद्राभिन्यो कंगादि
न्यासः ॥ ॥ अथ षडंगानि तद्यथा ॥ ॐ ऐं क्लीं श्रीं अं कं खं गं घं ङं आं
हृदयाय नमः । इं चं छं जं झं ञं ईं शिरसि ॥ उं टं ठं डं ढं णं ऊं क्लीं शिखायै
वषट् ॥ एं तं थं दं धं नं ऐं क्लैं कवचाय हुं ॥ ४ ॥ ओं पं फं बं भं मं औं क्लौं ने
त्रत्रयाय वौषट् । अं यं रं लं वं शं षं सं हं ळं क्षं अः अस्त्राय फट् । इति षडंगः
अथ ध्यानं ॥ बंधूककांचनविभां रुचिराक्षमालां पाशांकुशौ च वर
दं निजबाहुदंडैः । बिभ्राणमिंदुसकलां नयनत्रिनेत्रं मृद्वांविवेके
शीमभिवृतां वपुरास्त्रयामः । इति ध्यात्वा न्यसेत् । तत्र दक्षिणा मूर्तीः

सि॰ न्द्रो॰ षिः गायत्री छंदः ॥ श्री अर्द्धनारीश्वरो देवता ॥ श्री दक्षिणाकालि मंत्रस्य
सिद्ध्यर्थे न्यासे विनियोगः ॥ अं श्रीकंठेश्वरी पूर्णोदर्यैस्यां नमः ॥ आं
१८ अनंतेश्चा वीर्यांस्यां नमः ॥ इं सूक्ष्मेश्च चंडाशान्मलिस्यां नमः ॥ ईं त्रिमू
र्त्तीसलोलाक्षिस्यां नमः ॥ उं अमरेस वर्त्तुलाक्षिस्यां ॥ ऊं दाधीस
३ दीर्घघोणास्यां नमः ॥ ऋं भारभूतीनाम सुदीर्घमुखीस्यां ॥ ॠं राम
अतिथिस गोमुखास्यां ॥ ऌं भारभूते नैत्रा दीर्घमुखीस्यां नमः ॥ ॡं १८
स्थाणवी सदीर्घजंघास्यां ॥ ॡं हरेशा कुंडोदरीस्यां ॥ एं किरी
टीशोर्द्ध्व केशीस्यां ॥ ऐं भौतिकेशा वक्रमुखीस्यां ॥ ओं सद्योजातेश्रा

ज्वालामुखी मां॰ ॥ झैं चतुर्थ देव्यात्रश्चकामुखी ॥ त्रं त्र्यक्रूरेत्रा श्री
मु॰ । अः महानेत्रा विद्यामुखी॰ ॥ कं क्रोधीत्रा माहाकाली॰ । खं
षडेत्रा सरस्वती॰ ॥ गं पंचांतकेत्रा सर्वसिद्धि गौरी । घं त्रिरोत्र मेत्रा
त्रैलोक विद्या॰ । ङं एकरुद्रेत्रा मंत्रशक्तिः । चं कुर्मेत्रात्मशक्ति
छं एकनेत्रेत्रा भूमा भूकामा॰ । जं चतुराननेत्रा लंबोदरी । झं चत्र्
जेत्र्य द्रावणी मां॰ । ञं सर्वेत्रा नागरी मां ॥ टं सोमेत्रा खेचरी॰ । ठं
लांगलीत्रा मंजरी॰ । डं दारुकेत्रा रूपिणी॰ । ढं अर्द्धनारीश्वरा वीरीणी
णं उमाकांतेत्रा काकोदरी॰ । तं आषाढीत्रा पूजना । थं दंडीत्रा

श्री
२०

डकाली। दं अर्घीशा योगिनी॥ धं मीनेशा संखिनी। नं मेषेशा गार्जि
नी। पं लोहितेशा कालरात्री। फं शिखीशा कुलिनी॥ बं छगलंडे
शा कपर्द्दिनी॥ भं द्विरंडेशा वज्रणी॥ मं महाकालेशा जया। यं त्वगा
त्मभ्यां बालीशा सुमुखेश्वरी। रं असृगात्मभ्यां भुजंगेशा रेवती॥ ल
लं मांसात्मभ्यां। पिनाकीशा माधवी॥ वं मेदात्मभ्यां। खड्गीशा वारु
णी। शं अस्थ्यात्मभ्यां व्यायवी षं मज्जात्मभ्यां श्वेतेशा रक्षोविदारणी
सं शुक्रात्मभ्यां भृग्वीशा सहजा। हं जीवात्मभ्यां नकुलीशा लक्ष्मी
ळं परमात्मभ्यां शिवेशा व्यापिनी॥ क्षं ज्ञानात्मभ्यां संवर्त्तकेशा मा

रा
२०

यांग्ंनमः॥ ॥इति श्री कंगादिन्यासः॥ ॥अथषोडान्यासः॥ तत्रपू
र्ववत् केवलां मातृकां न्यसेदित्येकः॥ ततस्तेष्वेवस्थानेषु ताभिः
रेव मुद्राभिः॥ श्रीं अं श्रीं अं श्रीं अं नमो ललाटे॥ श्रीं आं श्रीं आं श्रीं
आं नमो मुखवृत्त॥ इत्येवं क्रमेण ह्रांतं विन्यसेत् इति द्वितियः॥
एवमेवं॥ क्लीं श्रीं क्लीं श्रीं क्लीं श्रीं नमो ललाटे॥ क्लीं श्रीं क्लीं श्रीं क्लीं
श्रीं इत्येवं ह्रदयादि मुखवंतं विन्यसेदिति तृतियः॥ ह्रीं श्रीं ह्रीं श्रीं
ह्रीं श्रीं नमो ललाटे॥ ह्रीं श्रीं ह्रीं श्रीं ह्रीं श्रीं नमो मुखवृत्ते॥ एवं क्र
क्रमेण तत्थेव न्यसेदिति चतुर्थः॥ मूलं ह्रूं ह्रूं सां सां क्रं मूलं ह्रूं ह्रूं

द॰ सि॰

क्रैं क्रौं ह्रूं नमः ललाटे । मूलं ह्रूं ह्रूं क्रं क्रं ह्रूं मूलं ह्रीं ह्रूं क्रं क्रं नमो ।
मुखावर्त्ते । एवं क्रमेणानेनैव मातृकास्थाने न्यसेत् । इति पंचमः । अ
नुलोमविलोमाभ्यां मातृकास्थाने विन्यसेदिति । अष्टोत्तरशतेन
मूलेन व्यापकं कुर्यादिति षष्ठः ॥ इति षोढान्यासः ॥ अथ विद्या
न्यासः ॥ ॥ अस्य श्रीदक्षिणाकालिकामंत्रस्य भैरवऋषिः । उष्णि
क् छंदः । श्रीदक्षिणाकालिका देवता । क्रीं बीजं । ह्रूं शक्तिः । क्रीं ।
कीलकं । श्रीअनिरुद्धसरस्वती देवताप्रीत्यर्थे कवित्वसिद्ध्यर्थे
जपे विनियोगः । इति प्रांजलिरुक्ताः । भैरवऋषये नमः शिरसि

पा॰ २१ — श्यामा २१

दाद्दिमाग्नि पर्यंतं न्यास समुद्दयात्मना देशो सर्वतः॥ अनामां गुष्टाभ्यां
समेतत्॥ दक्षिणे कालीके विद्यातत्वाय नमः स्वाहा॥ नाभ्यादि
हृदय पर्यंतं॥ क्रीं क्रीं क्रीं ह्रूं ह्रूं ह्रीं ह्रीं स्वाहा शिवतत्वाय नमः
हृदादि शिरपर्यंतं॥ इतीतत्व न्यासः॥ अथ बीजन्यासः॥ क्रीं न
मः ब्रह्मरंध्रे॥ क्रीं नमः भ्रूमध्ये॥ क्रीं नमः ललाटे॥ ह्रूं नमः ना
भौ॥ ह्रूं नमः गुह्ये॥ ह्रीं नमः मुखे॥ ह्रीं नमः सर्वांगे॥ अथ मंत्र
वर्णन्यासः॥ क्रीं नमः शिरसि॥ क्रीं नमः नयनयोः॥ क्रीं नमः ल
लाटे॥ ह्रूं नमः भ्रूयुग्मे॥ ह्रूं नमः कर्णयोः॥ ह्रीं नमः गंडयोः॥ ह्रीं न

रिंमः ॥ लैं लौं वृदने ॥ दंनमः दंतपंक्त्योः ॥ सिंनमः जिह्वायां ॥ एंनमः स्कं
धयोः ॥ कांनमो कंठे ॥ लौंनमः भुजयोः ॥ केनमः हृदि ॥ क्रौं मः पा
ता. १ र्श्वयोः ॥ क्रींनमः पृष्ठे ॥ क्रौंनमः नाभौ ॥ हूंनः लिंगे ॥ हूंनमः कट्यां ॥ म॰
क्रींनमः गुह्ये ॥ क्रींनमः करयोः ॥ स्वांनमः पादयोः ॥ ह्रांनमः सर्वांग
ततो नवधा सप्तधा पंचधा वा मूलमुच्चरन् व्यस्तैर्हस्ताभ्यां न्यसे
दिति व्यापकन्यासाविधयपिठन्यासं कुर्यात् ॥ ततः स्त्रीवेषधा राम:
री स्यात् सिंदूरांकितभालकः ॥ शृंगारोज्वलवसनाद्यंतो वूलाप २२
श्री ताननः ॥ एवं वेस्यादिकं सर्ववनिता पि कारयेत् ॥ ॥ अथ पीठ

न्यासः॥ ॥आधारशक्त्यैनमः॥प्रकृत्यैनमः॥कूर्मायैनमः॥अ
नंतायैनमः॥पृथिव्यैनमः॥सुधांबुधयेनमः॥मणिद्वीपायनमः
चिंतामणिगृहायनमः॥पारिजातायनमः॥तन्मूलेरत्नवेदि
कायैनमः॥मणिपीठायनमः॥एतद्दिक्ष्वसेत्।चतुर्दिक्षुनाना
मुनिभ्योनमः॥नानादेवेभ्योनमः॥शवेभ्योनमः।शवमुंडेभ्योन
मः।बटुकमात्राश्थिमोदमानशिवाभ्योनमः।धर्मायनमोदक्षांसे
ज्ञानायनमोवामांसे।वैराग्यायनमोवामोरौ॥ऐश्वर्यायनमो
दक्षोरौ।अधर्मायनमःमुखे।अज्ञानायनमःवामपार्श्वे।अवै

त्रिपि राग्यायनमः नाभौ॥ अं अनैश्वर्यायनमः दक्षपार्श्वे॥ ततो हृदि॥ आं आनं
दकंदायनमः॥ सं संविन्नालायनमः॥ सर्वतत्वात्मकपद्मायनमः
४८ प्रकृतिमयपत्रेभ्योनमः॥ विकारमयकेशरेभ्योनमः॥ पंचाशद्व
र्णबीजाढ्यकर्णिकायैनमः॥ अं द्वादशकलात्मनेवह्निमंडला
यनमः॥ सं सत्वायनमः॥ रं रजसेनमः॥ तं तमसेनमः॥ आं आत्मनेन
मः॥ अं अंतरात्मनेनमः॥ पं परमात्मनेनमः॥ ह्रीं ज्ञानात्मनेनमः॥ अ राम
ष्टदिक्षु॥ इच्छायैनमः॥ ज्ञानायैनमः॥ क्रियायैनमः॥ कामिन्यैनमः ४८
कामदायिन्यैनमः॥ रत्यैनमः॥ रतिप्रियायैनमः॥ आनंदायैनमः॥ म

ध्येमनोन्मन्यैनमः ॥ रांपरायैनमः ॥ अपरायैनमः ॥ परापरायैनमः ह्सौः
महाशिवमहाप्रेतपद्मासनायनमः ॥ ॥ इतिपीठंन्यासंकृत्वा ॥ ॥
तत्रेष्टदेवतांध्यायेत् ॥ ॥ करालवदनांघोरांमुक्तकेशींचतुर्भु
जां ॥ कालिकांदक्षिणांदिव्यांमुंडमालाविभूषणां ॥ १ ॥ सद्यश्छि
न्नशिरःखड्गवामोर्द्ध्वाधःकरांबुजां ॥ अभयंवरदंचैवदक्षिणाधो
र्द्ध्वपाणिकां ॥ २ ॥ महामेघप्रभांश्यामांतथाचैवदिगंबरां ॥ कंठा
वसक्तमुंडालीगलद्रुधिरचर्चितां ॥ ३ ॥ घोरदंष्ट्राकरालास्यांपी
नोन्नतपयोधरां ॥ कर्णावतंसतानीतशवयुग्मभयानकां ॥ ४ ॥

२० शिवानीकरसंघातैः कृतकांचिहसन्मुखिं । स्रक्कद्वयगलद्रक्त।
धाराविस्फुरितानना ॥ ५ ॥ घोररूपा महारौद्री श्मशानालयवा
२५ सिनी । दंतुरां दक्षिणव्यापि मुक्तालंबकचोच्चयां ॥ ६ ॥ शवरूप
महादेवहृदयोपरिसंस्थितां ॥ शिवाभिः घोररूपाभिः श्चतुःदि
क्षुसमन्वितां ॥ ७ ॥ महाकालेन्च सथं मुपविष्टरमातुरां । सुखप्रस
न्नवदनां स्मेराननसरोरुहां ॥ ८ ॥ एवं संचिंतयेत्कालिं श्मशाना श्री म.
लयवासिनी इति ध्यात्वा मानसैरूपचारैरभ्यर्च्य ॥ यथाशक्ति मूलं २५
जपित्वा समर्प्य प्रणमेत्या ॥ ततः यथोक्तविधिना यंत्रं निर्माय ः पुरो

वर्त्तिनीपीठेनिधमयः ॥ पूर्ववत्पीठपूजांकुर्यात् ॥ ॥ अथकलश
स्थापनेस्ववामभागेषट्कोणांतर्गतंबिंदुंविलिख्य ॥ बाह्येवृत्तंच
तुरस्रंचकृत्वा । सामान्यार्घोदकेनास्फाल्याद्भिः ॥ ह्रीं आधारशक्ती
भ्योनमः । इतिसंपूज्यःनमःइत्याधारंघटस्थाले ॥ मंडलेसंस्थाप्य । मं
दशकलात्मनेवह्निमंडलायनमः । इतिसंपूज्यफट्इतिघटंप्रक्षा
लय । रक्तवस्त्रमाल्यादिनाभूषयित्वामितिमंत्रेणदेवीबुध्याधा
रेसंस्थाप्य ॥ अं द्वादशकलात्मनेसूर्यमंडलायनमः ॥ इतिघटंसं
पूज्यः । ततःहस्तावरणंन्यासंकुर्वीत । मूलमुच्चार्य । कारणेनाप

दे स्तं० टं सूर्य्य । ऊँ षोडशकलात्मने चंद्रमंडलाय नमः । इति संपूज्य पंचमु
द्राभिस्तं प्रणमय । ततः कुंभस्य समीपे रक्तचंदनसिंदूरकुंकुमैः ॥
२६ कृतमेन त्रिकोणवृत्तचतुरस्रं विलिख्य । तत्र सर्वपथिकदेवेभ्यो
नमः । इति संपूज्य । तदुपरि तीर्थजलं सुद्धि मीनमुद्रार्चितं बलिं
निधाय ॥ एषबलिः सर्वपथिकः देवेभ्यो नमः ॥ ह्रीं श्रीं ऊँ सर्वपथि
कः देवेभ्यो नमः ॥ इति तत्त्वमुद्रया बलिमुत्सृजेत् ॥ ॥ अथ महाका
लमंत्रः ॥ ऊँ ह्रीं हंसौ ह्रूं महाकालाय हौं महादेवाय क्रीं कालिका
ये हौं ॥ ॥ अथ ध्यानं ॥ ॥ श्मशानस्थो महाकालो महारुद्रो हि

गंवरं कपालं कर्त्रिकां वामे शूलं खड्वांगदक्षिणे ॥ भुजंगभूषितांगोपि नरमास्थिमणिमंडितः । ज्वलत्पावकमध्यस्थो नग्नस्सर्वावयवस्थितः ॥ विपरीतमैथुनं तत्र कालिकांहृदयोपरि ॥ पेयं खाद्यं च चोष्यं च सर्वतोकृत्वापरस्परं ॥ एवं न्यस्याजपेद्देवी सर्वसिद्धिप्रजायते ॥ दूतिमहाकालध्यात्वा पुनस्सद्दीवघनं सुरयावलिंयुक्तैः शून्ये तु ॥ तं वामपाणिनो तोल्य ॥ ॐ इद्व्योपरि त्रिधा मन्त्रा समूलमूलेन मुचार्यः ॥ पूजावाह्ये निक्षिपेत् ॥ फाटति संरक्षा हूंद्दसेवगुह्यमूलेनवीक्षते नैवाम्र स्नातारेणगंधादि पूजयित्वा । देवतात्मकं विन्यास

तं. शापमोचनंकुर्यात् ॥ एकएवपरंब्रह्मस्थूलसूक्ष्ममयंध्रुवं । कचो
द्भवांब्रह्महत्यांतेनतेनाशयाम्यहं ॥ १ सूर्यमंडलसंभूतेवरुणाल
यसंभवे ॥ अमाबीजमयेदेवी शुक्रशापाद्विमुच्यतां ॥ २ देवा
नांप्रणवोबीजंब्रह्मानंदमयंयदि ॥ तेनसत्येनतेदेवीब्रह्म
हत्यांव्यपोहतु ॥ ३ ॥ इतित्रिभिर्मंत्रयेत् ॥ ॐ स्रांस्रींस्रूंस्रैंस्रौंस्रः ॥ राम:
शुक्रशापविमोचितायैसुधादेव्यैनमः ॥ इतिद्वादशधाजपेत् २१
ॐ वांवींवूंवैंवौंवः ब्रह्मशापविमोचितायैसुरादेव्यैनमः ॥ इतिद
शधाजपेत् ॥ ॐ ह्रांश्रींक्रांक्रींक्रूंक्रैंक्रौंक्रः सुराक [illegible] यंविमो

चयचन्मन्त्रंतस्मावयत्स्वाहेतिद्वादशाधमजपेत् ।पावमानःपरानंद
पविमानःपरोरसः।पावमानंपरोज्ञानंतेनतेपावयाम्यहं ।इतिज
प्त्वा ज्ञानंदनैरस्यानंदनैरस्योध्यायेत् ।सूर्यकोटिप्रतिकाशंचंद्र
कोटिसुशीतलं।अष्टादशभुजांदेवींपंचवक्त्रांत्रिलोचनां ।१।अ
मृतार्णवमध्यस्थंब्रह्मपद्मोपरिस्थितं ।वृषारूढंनीलकंठंसर्वा
भरणभूषितं ।कपालखट्वांगधरंघंटाडमरुवादिनं।पाशां
कुशाधरंदेवंगदामूसलधारिणं।खड्गखेटकपट्टीशमुद्गरंशूल
दंडकं।विचित्रखेटकंमुंडवरदाभयपाणिनं।लोहितंदेववेदेवं त्रि
वि
शां

दक्षि॰ भावयेत्साधकोत्तमं ॥ एवं ध्यात्वा ह्सक्षमलवरयुं आनंदभैरवाय
वषट् । इत्यानंदभैरवं त्रिः पूजयेत् । भावयेच्च सुरादेवीं चंद्रकोट्य
२८ युतप्रभां ॥ हेमकुंदेंदुधवलीं पंचवक्त्रां त्रिलोचनां । अष्टादशभु
जायुक्तां सर्वानंदकरोद्यतां ॥ प्रहसंतीं विशालाक्षीं देवदेवस्य स
म्मुखीं ॥ एवं ध्यात्वा ह्सक्षमलवरयीं सुरादेवी वषट् । इत्यानंद
भैरवीं त्रिः पूजयेद्द्रव्यमध्ये त्रिकोणं विलिख्य वामावर्त्तेन पश्चिमको रा॰
णादारभ्य दक्षिणकोणपर्यंतं ॥ अं आं १६ ततउत्तरकोणपर्यंतं २८
१६ तथा मध्ये हसं हं विलोम्य कुंडलीनामुत्थाप्य प्राणेन संयोज्य
कं खं १६ ततः पश्चिमकोणपर्यंतं १

तदुल्लितामृतधमरावदंत्तामापुटेनद्रव्यमध्येपतितांध्यात्वाइवंधेनु
मुद्रयामृतीकृत्सवमितिवरूणबीजंमूलंचाष्टधापात्रेधृत्वाज
पेत् ॥ अथविशेषार्घ्यः ॥ आत्मचक्रयोर्मध्येत्रिकोणवृत्तषट्कोणच
तुरस्रमंडलंविधायमध्येदुद्दसालिख्यचतुरस्रकोणेषुप्रादक्षिण्ये
न । पूर्णगिरियेनमः ॥ उडीयाणायनमः ॥ जालंधरपीठायनमः । काम
रूपीठायनमः ॥ षट्कोणेषुखडंगानिसंपूज्य । त्रिकोणमूलखडं
गयेनसंपूज्य ॥ ॐ ह्रीं आधारशक्तयेनमः । इतिसंपूज्यः ॥ तत्राधारं
संस्थानमः । इतिमामायाघोदकेनाभ्युक्षः ॥ मंदत्राकलात्मनेवह्नि

२८न० मंडलायनमः। यंधूम्रार्चिषेनमः। रंऊष्मायैनमः। लंज्वलिन्यै। वंज्वा
लिन्यैनमः। संविस्फुलिंगिन्यै। षंसुश्रियै। संसुरूपायै। हंकपिला
२८ यै। लंहव्यवाहनायनमः। क्षंकव्यवाहनायै। इतिसंपूज्य। फटितिपा
त्रंप्रक्षाल्यः। श्रीदक्षिणकालिकायैः घंपात्रंसंस्थापयामितिसंस्था
प्य। अंअर्कमंडलायनमः। द्वादशकलात्मनेअर्घपात्रायनमः। कंभं प्र
तपिन्यैनमः। खंबंतापिन्यै। गंधंधूम्रायै। घंपंमरीच्यै। ङंनंज्वालिन्यै।
चंधंरुच्यै। छंदंसुषुम्नायै। जंथंभोगदीपायै। झंतंविश्वायै। ञं २८
णंबोधिन्यै। टंठंधारिण्यै। ठंडंक्षमायै। इतिसंपूज्य। मूलविलोम

मातृकां पठन्॥ अर्घ्यपात्रं पूजयामिति कारणादिना कलशात् स्थापयि
त्वा॥ तत्रं चंदनेन पुष्पादिनि स्थित्वा॥ ॐ सोऽहं त्राकलात्मने सोममंडलायन
मः॥ अं अमृतायै नमः॥ आं मानदायै नमः॥ इं पुषायै नमः॥ ईं तुष्ट्यै नमः
उं पुष्ट्यै नमः। ऊं रत्यै॥ ऋं धृत्यै। ॠं शशिन्यै। लृं चंद्रिकायै। लॄं कांत्यै नमः
एं ज्योत्स्नायै। ऐं श्रियै॥ ओं प्रीत्यै। औं पंकगदायै॥ अं पूर्णायै। अः पूर्णामृ
तायै नमः। इति संपूज्य॥ त्रिकोणवृत्तषट्कोणं तन्मध्ये कुत्रोनलिखि
त्वा। त्रिकोणत्रिरेखायां अं १६ कं १६ थं १६ इति विलिख्य: मूलत्रं
स्वंतत्र येन त्रिकोणसंपूज्य: षट्कोणे स्वतुं पूजयित्वा। गंगे चेति

॥

द॰सं॰ मंत्रेण कृत्वा मूर्द्धयां सूर्यमंडलात्तीर्थान्यावाह्य ॥ आनंदभैरवभैरव्यौ

३० तेनमंत्रेण संपूज्य । पूर्वादिक्रमेण पंचरत्नं पूजयेत् । तद्यथा । ग्लं ग

गनरत्नेभ्यो नमः । स्लूं स्वर्गरत्नेभ्यो नमः । प्लूं पातालरत्नेभ्यो नमः । म्लूं

मृसरत्नेभ्यो नमः ॥ न्लूं नागरत्नेभ्यो नमः । इति संपूज्य ॥ स्वं स्वस्यहृ

येण प्रानद्विमुक्तवतेति मंत्रेण मीनान्संशोध्य ॥ त्र्यंबकं यजाम

हेति मंत्रेण मुद्रां संशोध्य ॥ तद्विष्णोः परमं पदमिति मुद्रां संशोध्य राम

विष्णुर्योनिं कल्पयत्विति वैदिकि मंत्रेण ह्रूं स्त्रूं ज्रूं ग्लूं स्वाहा अमृ ३०

ते अमृतोद्भवे अमृतवर्षिणि अमृतं स्रावय स्वाहा । इति मंत्रेण

कुंडं कुंभमंत्रो ध्य । विधिमैषार्घेनीत्निप्य । हूं हूं सवगुरु । धेनुमुद्रयाम

मृतिकृत्य । तालत्रयं दिग्बंधनं चक्रुला ॥ तदुपरि मूलमंत्र पूज्य । सा

मान्यार्घवत् पात्राणि स्थापयेत् । तद्यथा ॥ ॥ घटसमीपे गुरुपात्रं

ततो भैरव । वीर । शक्ति । योगिनी । बलि । पाद्य । आचमने । देवी । आं

क त्व । दूतिमंत्रेण संस्थाप्य । सर्वपात्रेषु आं स्वस्य द्रव्यबिंदुन्निक्षि

प्य । गुरुपात्रामृतेन त्रिःरसि । अमुकानंदनाथपादुकां तर्पयामि

मीति त्रिः सकृद्वा मां तर्पयामि । देवीपात्रामृतेन स्वहृदि सायुधं

सपरिवारां सवाहनां देवीं तर्लहृद्यासहस्रादि संतर्प्य । ततस्सुद्धि

ग

कुर्यात् । तद्यथा । वामकरतले त्रिकोणं विलिख्य । ऊर्द्धमुखं त्रय

त्रिकोणे संस्थाप्य ॥ एकं मध्ये संस्थाप्य । आत्मतत्त्वेन स्थूलदेहं शो

३१ धयामि स्वाहेति अग्रस्थां स्वीकृत्य ॥ ॐ विद्यातत्त्वेन सूक्ष्मं दे

हं शोधयामि स्वाहेति दक्षिणस्थां स्वीकृत्य ॥ ॐ शिवतत्त्वेन

स्थूलसूक्ष्मायपर्यं देहं स्वाहेति ॐ वामस्थां स्वीकृत्य ॥ ॐ सर्व राम

तत्त्वेन तत्त्वत्रयापर्यं जीवं शोधयामि स्वाहेति मध्यस्थां स्वीकृ अ

त्य । ॐ आर्द्रं ज्वलति योतिरहमस्मिन् अहमेव वह्निमां जुहो

मि स्वाहेति मंत्रेण त्रं खस्य बिंदु कुंडलीनी जिह्वाग्रे समानी

यत्तन्मुखे दद्यादिति तत्त्वशुद्धिः ॥ ॥ अथ प्रकारांतरेण तत्त्वशुद्धिं
कुर्यात् ॥ तद्यथा ॥ ॥ प्राणापानव्यानोदानसमानामे तिशुध्यंतां ज्यो
तिरहं विरजा विपाप्मा भूयासं स्वाहा ॥ पृथ्व्यप्तेजोवाय्वाकाशा
नि मे शुध्यंतां ॥ ज्योतिब्रह्मस्वहंकारबुद्धिमनश्रोतानि मे शुध्यंतां ॥
ॐ त्वक्चक्षुघ्राणवचांसि मे शुध्यंतां ॥ पाणिपादपायुस्थत्राह्मे
शुध्यंतां ॥ ॐ स्पर्शरूपरसगंधकाशानि मे शुध्यंतां ॥ ॐ वायुःतेजःस
लिलं भूमात्मनो शुध्यंतां ॥ इति मंत्रेण व्यस्तसमस्तान्यासर्वांगे मार्य
येदिति तत्त्वशुद्धिं ॥ ततो देवि पात्रामृतेन च्यानं पूजोपकरणं चात्म

त्मा

त्तं पूजामारभेत ॥ तद्यथा ॥ ॥ चक्रस्य पूर्वत्रिकोणे वृत्तं विलिख्य
ऐं ह्रीं ह्रूं मंडलाय नमः ॥ इति मंडलं संपूज्य । बां बटुकाय नमः । इति
३२ पाद्यादिभिरभ्यर्च्य ॥ बलिपात्रामृतेन बलिमुपनीय ॥ एह्येहि देवी
पुत्र बटुकनाथ कपिलजटाभारभासुर त्रिनेत्रज्वालामुख सर्व
विघ्नान्नाशय २ सर्वोपचारसहितं बलिं गृह्ण २ स्वाहा ॥ एवं बलिं
बटुकाय नमः ॥ इति वामांगुष्ठानामिकाभ्यामुत्सृजेत् ॥ ततो दक्षिणे
पूर्ववन्मंडलं विधाय संपूज्य ॥ योगिनीपात्रामृतेन बलिमुपनी ३२
य ॥ ॐ ऊर्द्ध्वं ब्रह्मांडतो वा दिवि गगनतले भूतले निःकले वा पाताले

दे

वावनेवासलिलपवनयोयत्रकुत्रस्थितावा। क्षेत्रेपीठोपपीठादि

षुचदृष्टं। पादाधूपादिपादिकेनसुप्रीता देव्यःसदानःशुभ्रवलि

विधिनापातुवीरेंद्रवंद्या॥ यांयोगिनीभ्यःस्वाहा। सर्वयोगिनीभ्यो

हूंफट्स्वाहा॥ एषःवलीयोगिनीभ्योनमः॥ इतितत्वमुद्रयावलिं

मुत्सृजेत्। ततःपश्चिमेपूर्ववत्मंडलंविनाय्य॥ क्षेत्रपालमभ्यर्च्यः॥

वलिमुपनीय। वलीपात्रामृतेनक्षांक्षुंक्षैंक्षौंक्षः स्थानक्षेत्रपाल

धूपदीपादिसहितंवटुकेनवलिंशृह्णस्वाहा। एषःवलिंक्षेत्रपाला

यनमः॥ वलिंमुत्सृजेत्॥ ॥ ततःउत्तरेपूर्ववन्मंडलंविधायः। यालोत्रां

२ स्तं० मस्मर्च्य । गाँ गीँ गूँ गणपतये वर २ वरद सर्वजनमे वशमानय २ बलिं

गृह्ण २ स्वाहा । एषः बलिंगं गणपतये नमः इति बलिमुत्सृजेत ॥ त

३२ तः स्ववामे चतुरस्रं मंडलं विधाय । पूर्ववत्सं पूज्यः । तत्र साधार

बलिं संस्थाप्य । मूलेनाभिमंत्र्य । धूपादिना सर्वभूतं संपूज्य । सर्ववि

घ्नकृद्भ्यः सर्वभूतेभ्यः स्वाहा । एष बलिं सर्वभूतेभ्यो नमः । इति तत्व

मुद्रया बलिपात्रामृतेनाभ्युक्ष्या । चक्रमध्ये तासनोपरि मूलेन मू राम

र्त्तिं विचिंत्य । आत्मानं कामकलारूपं विभाव्य । करकच्छपिकया ३२

पुष्पादिकं गृहीत्वा । मूलाधारात् कुंडलिनी ब्रह्मरंध्रपथेन मि

रण्यं विज्ञाय । तत्रसामृतलोलीभूतां हृदयस्थां पद्मदलरक्तपंक
जेममानीय । तद्वेनदेवी करालवदनामित्यादिक्रमेण ध्यात्वा
यमितिवायुबीजेन वामनासायाकरस्थ समारोप्य देवैत्रिमा
त्कि सुलक्षणेपरिवारसमन्विते । यावत्वां पूजयामितावद्देवीइहाव
इतिमंत्रं पठेत् पुष्पांजलिं मूर्तौ निधाय । आवाहनमुद्रया । इहागति
ष्ठेति । संस्थापनमंत्रविधायन ॥ इहसंनिधेहि । इतिसंनिधापन
संनिरोधनमुद्रया । इहसंमुखीभव इतिसंमुखीकृत्य । षडंगेन स
कलीकृत्य हूंमित्यवगुंठ्य ॥ छोटिकमुद्रयादिग्बंधकृत्वा । वमिति

५ आ

दक्षि. धेनुमुद्रयामृतिकृत्वा मत्स्यमुद्रयावगुंठ्य । अंकुशमुद्रयाजीवंन्या
सन्निधाय । योनिमुद्रां खङ्गमुद्रां । मुंडमुद्रां । वारमुद्रां । अभयमुद्रां
३५ च प्रदर्श्य स्वागतं कुशलमिदं स्वागतं । कुशलमिदमासनमासना
मिदं सन्निलाप्य अभिमुखा सुखा भूय त्वमध्यादिकं च खड्गे पूजयि
त्वा । पंचदशकोणेषु कात्यादि पंचदशदेवीः यथाक्रमेण ध्यात्वा राम
ष्टदले ब्रह्मण्याद्यष्टदेवीः यथाक्रमेण विभाव्य मूलमुच्चार्य महा
कालसहिते दक्षिणकालिके सायुधे सपरिवारे मातस्तृप्यतामि ३८
ति । देवीपात्रामृतेन त्रिः सकृद्वा तर्पयित्वा । मूलेनएताद्यं दद्या

सिरयोस्ततोमूलमुच्चार्यइदमर्घ्यंस्वाहेति।सिरसिअर्घपात्रामृते
नअर्घंदद्यात्।ततोमूलेनमहाकालसहितायैअमुकदेव्यैएषःम नम.२
धुपर्कोनमः॥इतिमुखेदत्वा॥ततोआचमनीयमप्येवंदत्वामूलेन
इदंस्नानीयंनमःइतिसर्वांगेदत्वा।गंधमप्येवंदत्वा।मूलेनमहा
कालसहितायैःदेव्यैपुष्पाणिवौषडितिवारत्रयंपुष्पाणिदत्वा
मूलेनैवधूपादिदत्वा।आचमनीयेहितायैःतांनआचमनंदद
त्वा।पुरतोत्रिकोणंचतुरस्रंमंडलंनिर्माय।नैवेद्यपात्रंमंडलो
परिसंस्थाप्य।तत्वमुद्रासंस्पृश्यबलिपात्रामृतेनमूलमंत्रेणाम

हाकालसहितायै: नैवेद्यमिदं निवेदयामि । इति निवेद्य ततस्
३१ मुद्रया पुनराचमनीयं दत्वा ॥ महाकालसहितायै: तांबूलमिदं कर्पू
रादिसहितं निवेदयामीति नैवेद्यं देवीदत्तं नागे माहाकालभैर
वं पूजयित्वा । भैरवायामृतं संतर्पयेत् । ततः पुष्पांजलिमादा
य संविन्मयि परे देवी परामृतरतिप्रिये । अनुज्ञां कालिके देहि राम:
परिवारार्चनाय मे । अनेन प्रार्थयित्वा पुष्पांजलिं निक्षिप्याज्ञां गृ
हीत्वा देवी भैरव परिवाररूपेण परिणतां ध्यात्वा । परिवारदेव २५
ताः पूजयेत् । अत्र सर्वत्र पूजा पूजकयोरंतराले प्राचीतदनुमा

रेणाग्न्यादिरुद्रांश्च चक्रस्य त्र्यादौ वायव्यादिरुद्रापर्यंतं गुरुपंक्तिं प्रपू
जयेत् । तत्रैते रक्तमाल्यांबरगंधभूषाः स्वसंहृतांःपंकजविष्ट
स्था । सर्वे च साल्लिवत्तयोगनिष्ठाः ज्ञानाविलैश्वर्य गुणाष्टकार्थः
इति ध्यात्वा पूजयेत् । यथा ॥ महादेव्यंबा श्रीपादुकां पूजयामि तर्
पयामि नमः । महादेवानंदनाथ श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नम
त्रिपुरांबा श्री० । भैरवानंदनाथ श्रीपा० ॥ एते दिव्यौघाः ॥ ब्रह्मानंद
नाथ श्री० । पूर्णदेवानं० । चलचित्तानंद० । चलाचलानं० । कुमारा
नंद० । क्रोधानं० । वरदानंदनाथ० । समरदीपानं० । मायांबा श्री० ।

त्रि. मायावतांबाश्री० ॥ एते सिद्धौघाः । विमलानंदनाथः ॥ कुशलान
नंदनाथ० । श्रीमत्सेनानंदनाथ० । सुधाकरानंदनाथ० । मीनानंद
३६ नाथ० । गोरक्षानंद० । भोजदेवानंद० । प्रजापत्यानंद० । मूलदेवानंद
रतिदेवानंद० । विघ्नदेवानंद० । हुताशनानंद० । समयानंद० । संतो
षानंद० नाथश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि । एते मानवौघाः ।
एतान् पुष्पादिभिः संपूज्य । पात्रामृतेन तत्वमुद्राभिः सह्वासंत
र्प्य मानवौघासमाप्ते । ऐं ह्रीं श्रीं ह्सक्षफ्रें ह्सक्षमलवरयूं । सह्
ख्फ्रें श्रीअमुकानंदनाथ० ॥ अमुकीदेव्यंबाश्रीपादुकां पूजया

मितर्पयामितिसंकेतनाम्नायस्वगुरू· ॥ श्रीगुरुनाथ· ॥ परमगुरुना
थ· ॥ परात्परगुरुश्री· ॥ परमेष्टीगुरू· ॥ आनंदनाथ· ॥ इतिगुरुचतु
ष्टयंचपूजयेत् । ततः पुष्पांजलिमादायमूलमंत्रमुच्चार्यभगवतिद
क्षिणकालिके अभिष्टसिद्धिमेदेहिशरणागतवत्सलेमन्त्रान्स
मर्पयेत्तुभ्यंगुरूपंक्तिप्रपूजनं ॥ अनेनपुष्पांजलिंक्षिपेदेवमग्रे
पितनोमध्यत्रिकोणमध्ये ॥ अग्नीशासुरवायुमध्येदिक्षुचांगपूजनं
स्वतुषारकुटिकश्यामनीलकृष्णारुणोज्वलः वरदाभयधा
रिण्यःप्रधानतनवस्त्रीयः इतिध्यात्वा ॥ ॐ क्रां हृदयायश्री·पा०

तं॰ ॐ क्रीं शिरसे श्री पा० ॐ क्रूं शिखायै श्री पा० ॥ ॐ क्रैं कवच श्री पा० । ॐ क्रौं
१३ नेत्रत्रय श्री पा० ॥ ॐ क्रः अस्त्र श्री पा० । इति अंगदेवता पुष्पादिभि
संपूज्य ॥ श्री पात्रामृतेन तत्वमुद्रादिभिः त्रिः सकृद्वा तर्पयेत् । त
तः पंचदस्त्राकोणेषु काल्यादिशक्तिः पूजयेत् ॥ अद्यमावर्णार्चन।
मितिपूर्ववत्समर्चयेत् । ततः सर्वान्नृपामाअक्षिधरामुंडमाला
विभूषणाः ॥ तर्जनिवामहस्तेन धारयत्यस्स्यमस्मिताः ॥ इति ध्या राम
त्वावाह्य ततः ॥ प्रथमत्रिकोणे प्रत्येकं रुत्वाष्टदलेऽष्टसुपात्रेषु ब्र ४२
ह्मादिअष्टादत्तिएपेनार्चयेत् । ॐ श्री काली श्री पा० । कपालिनी श्री पा०

ॐह्लांश्रीं। द्वितियेत्रिकोणे॥ ॐरूॐह्लांश्रीपावे॥ विद्रोधीनाश्रीं
विश्वचिन्नाश्रीपावे॥ तृतीयत्रिकोणे॥ ॐउग्राश्रीपावे॥ उग्रप्रभाश्री
पावे। दीप्ताश्रीपावे॥ चतुर्थत्रिकोणे। ॐनीलाश्री॰। घनाश्रीपा॰। बला
काश्रीपावे॥ पंचमत्रिकोणे। ॐमात्राश्रीपा॰। मुद्राश्रीपावे। मित्राश्री॰
इतिपूर्ववत्संपूज्य॰॥ योगिनीपात्रामृतेनतर्पयेत्॥ द्वितियावर्णा
र्चनपूर्ववत्समर्पयेत्। ।ततोब्रह्मादिशक्तिध्यानं॥ ॥ब्रह्माणीहं
ससमारूढांस्वर्णवर्णांचतुर्भुजां। चतुर्वक्त्रांत्रिनेत्रांचब्रह्मकू
र्चंचपंकजं। १। दंडपद्मान्नसूत्रंचदधतीचारुहासिनि। जटाजू

दु०दे० दधंतां देवीं ध्यायेत्साधकोत्तमः ॥२॥ ॐ ब्राह्मी श्रीपा० ॥ नारायणी
महादीप्तांस्वरूपा मां गुरुडवाहिनी । नानालंकारसंयुक्तां चारुकेशि
२८ चतुर्भुजां । घंटां संखं कपालं च चक्रं संदधतिपरां ॥ मधुमत्तां मधु
लोलां दृष्टिं सर्वांगसुंदरी ॥२॥ ॐ नारायणी श्रीपा० ॥ माहेश्वरी श्री ह
षारूढां सुरक्तां त्रिनयनान्वितां । कपालं डमरूं चैव वरदाभयशूल
कं रंकं च दधति देवी नानाभरणभूषितां । ॐ माहेश्वरी श्रीपा० । चा
मुंडां चैव हासं पकटिते दंष्ट्रानां भीमवक्त्रां त्रिनेत्रां । नालोतोजव
भानां पमुदितवपुषं नारीमुंडाली मालां । खड्गं शूलं कपालं नर

न्ना० द्दिश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि ॥ इति संपूज्य पूर्ववद्योगिनीपा
३८ त्रामृते संतर्प्य । तृतीयावर्णार्चनमिति । पूर्ववत्संतर्प्य । भैरवा
न् ध्यायेत् । दंष्ट्रोज्ञनपूजनालवर्णांश्चुरूवेत्तालकपालमूलदं
डान्लघुडुडुभिः संयुक्तान्स्त्रीनेत्रान्करदंडैः करिहस्तदंडदंडैः
गजकृत्तिनिवर्त्तोत्तरीवान् । भृकुटीसंघटितैः ललाटपट्टैः ।
ललितालिकुलाभकुंतलाकानमदितान्तः करणान्नसुयो वना
द्यान्नमः । इति ध्यात्वाष्टव्यादिशादक्षिणेन पत्राग्रेषु पूजयेत्
ऐं ह्रीं असितांगभैरवश्री० ॥ ऐं ह्रीं श्रीरुरुभैरवश्री० । ऐं ह्रीं चंड

श्री

सिरघटितंखेटकंधारयंती। प्रेतारूढांप्रमत्तांमधुमदमुदितांभाव
येच्चंडरूपां॥१॥ ॐचामुंडाश्रीपा॰॥ कौमारीकुंकुमाभांचत्रिनेत्रा
त्रिदिवसंस्थितांचतुर्भुजांशक्तिपात्रामंकुशाभयधारणी॥१॥ना
नालंकारसंयुक्तांप्रमत्तांपरिचिंतयेत्। ॐकौमारीश्रीपा॰। ॐअप
राजितांचनीलांगोमत्तसूत्रवरप्रदांकमलंमातुलिंगंचदधति
परिचिंतयेत्॥ ऐंअपराजिताश्रीपा॰। वाराहीधूम्रवर्णाभांवरा
हवदनांस्तुभां। कफकंठखड्गमुशलंदक्षवेदस्तुजेधृतां॥ ॐवा
राहीश्रीपा॰। नारसिंहिनृसिंहस्याविभ्रांतिसंदंष्ट्रोवपुः। ॐनारसिं

दे॰ स॰

वत् । तद्बहिः चतुरस्रे पूर्वादिक्रमात् दक्षिणापेन वज्रादीन् पूजयेत् ।

ॐ वज्राय श्रीपा॰ ॥ शक्तिश्री॰ । दंडश्रीपा॰ । खड्गश्रीपा॰ । पाशश्रीपा॰ । अं

४० कुशश्रीपा॰ ॥ गदाश्रीपा ॥ त्रिशूलश्रीपा॰ ॥ अधःश्रीपा ॥ ऊर्द्धपद्म

श्रीपा॰ । षष्टावर्णार्चनमिति पूर्ववत् ॥ आयुधध्याने ॥ ॥ विद्युत्का

सिताकारा विद्युदक्षमालाः स्मृताः । कोकनंदापाटलाभा वज्राद्या

परिकीर्तिताः । ततो देव्या खड्गं पूजयेत् । वामोर्द्ध हस्ते खड्गश्रीपा॰

तदधो मुंडश्रीपा॰ । दक्षाधः अभयश्री॰ । ऊर्द्ध वरश्रीपा॰ । इति संपू

ज्य । घटस्थं द्रव्यं शुद्धादिसहितं देव्यै निवेद्य पुनर्देवीं संपूज्य । पु

भैरवश्रीपा॰। ऐं ह्रीं क्रोधभैरवश्रीपा॰॥ ऐं ह्रीं उन्मत्तभैरवश्रीपा॰
ऐं ह्रीं कपालिभैरवश्रीपा॰॥ ऐं ह्रीं भीषणभैरवश्रीपा॰॥ ऐं ह्रीं सं
हारभैरवश्रीपादुकां पूजयामिति पूर्ववत्संपूज्य॥ भैरवपात्रामृ
तेन संतर्प्य॥ चतुर्थावर्णार्चनमिति संतर्प्य॥ चतुरस्रे पूर्वादि प्रसि
द्धदिक्क्रमशो दाक्षिण्येन लोकपालान् पूजयेत्॥ लां इं इंद्रश्री॰॥ रां अ
ग्निश्रीपा॰। मां यमश्रीपा॰। क्षां नैरृतिश्री॰। वां वरुणश्री॰। यां वायु॰
श्री॰। सां सोमश्री॰। हां ईशानश्री॰। निरृतिवरुणयोर्मध्ये। अं अनंत
श्री॰। इं इंद्रेशानयोर्मध्ये। आं ब्रह्मश्री॰। पंचमावर्णार्चनमिति पूर्व

कृ० दमूत्तमं । महाकालसहितेदक्षिणकालिकायैपुष्पाणिवौषट् । इ
तितर्जन्यांगुष्ठाभ्यांवारत्रयंपुष्पाणिदद्यात् ॥ अधोमुखंतर्जन्या
४१ गुष्ठगुष्ठयोग्येनपुष्पमुद्राप्रदर्शयेत् ॥ ततोधूपपात्रंफटिति प्रो हं नमः
इतिपुष्पंदत्वा । वामतर्जन्यासंस्पर्शन्मूलमुच्चार्य । वनस्पतिरसोद्दि
व्योगंधाढ्यसुमनोहरः । आघ्रेयःसर्वदेवानांधूपोयंप्रतिगृह्यतां
मिति । सांगायैसपरिवारायैःमहाकालसहितायैदक्षिणकालि
कायैधूपंनिवेदयामिनमः । ओंखजलमुक्त्जातर्जन्यांगुष्ठयोगेन
वे धूपमुद्रांप्रदर्शयेः । जगध्वनिनिमंत्रमातः स्वाहेतिगंधपुष्पाहतैः प

है।१

पृ२

नयोन्यादिमुद्रां प्रदर्शयेत् । महाकालमंत्रमुच्चार्य । मां महाकालस्य इति
दक्षिणे वामे मां कालं त्रिः संपूज्य मूलमुच्चार्य । सांगसपरिवाराय महा
कालसहिता दक्षिणकालिके मातस्तृप्यतामिति त्रिः संपूज्य । पुनर्ग
धादिभिः पूजयेत् । यथा मूलमुच्चार्य परमानंदसौरभ्यपरिपूर्णदि
गंतरे ॥ ग्रहाण परमं गंधं कृपया परमेश्वरी । महाकालसहिता दक्षि
ण कालिकायैः गंधं नमः । इति कनिष्ठकायां गंधं दत्वा । कनिष्ठकां
गुष्ठयोगेन गंधमुद्रां प्रदर्शयेत् ॥ ततः पुष्पाणपदाय मूलमुच्चार्य ॥ तू
रियवनसंभूतं नानागुणमनोहरं । आनंदसौरभं पुष्पं गृह्यतामि

इ॰क्षि॰ स्ववायुनात्तद्दोषं संशोध्य दक्षिणकरलेऽग्नीबीजं विचिंत्य तत्स्फु
५२ रंतं वामकरतले कृत्वा । नैवेद्यद्रव्यं । तदुत्थाग्निना तद्दोषं द
ग्ध्वा वामकरतलेऽमृतबीजं विचिंत्य तत्स्फुरंतं दक्षिणकरत
ले कृत्वा नैवेद्यद्रव्यं ॥ तदुत्थामृतधारया प्लावितं संभाव्य
मंत्रजलेन संप्रोक्ष्य अमृतात्मकं ध्यात्वा । तत्र स्पृष्ट्वा मूलमंत्रमष्टधा
जप्त्वा । धेनुमुद्रां प्रदर्श्य जल । गंधपुष्पैरभ्यर्च्य । देवतायैः पुष्पां
जलिं समर्प्य । तन्मुखात्तेजो निर्गतमिति ध्यात्वा । वामेनांगुष्ठेन स्पृष्ट्व
वे नैवेद्यपात्रं स्पृष्ट्वा । दक्षिणकरे जलं गृहीत्वा । मूलमंत्रं । अमसामिदंनु

जितां घंटावादनं वामहस्ते देवता गुणनामयसंस्कृत्यादिकार्द्धियं
देवं धूपयेत्। ततो दीपपात्रं फड़िति प्रोक्षनमः इति पुष्पं दत्वा वाम
मध्यमयास्पर्शः। कुल्लम्लमुच्चार्यः। सुप्रकाशो महादीपः सर्वत्र
तिमिरापहः। बाह्यमभ्यं तरं ज्योतिर्दीपोयं प्रतिगृह्यतां। सांगायैः स
परिवारायैः महाकालसहितायैः श्रीदक्षिणकालिकायै नमः। दी
पं निवेदयामि नमः इति त्रौं स्वजलं मुद्रां आ। माध्यमांगुष्ठयोगेन दीप
मुद्रां प्रदर्शये। पूर्ववत् घंटावादनं। नेत्रादि पादपर्यंतं दीपं दर्शय
त्। ततः पुष्पांजलिं दत्वा नैवेद्यं। क्रीं हूं ह्रीं इति मंत्रेण नैवेद्यस्य नदु

नो तर्जनीमध्यमानामिकाभिः। ॐ समामायाय स्वाहेत्यंगुष्ठादि सर्वा
भिः। ततो ब्रह्मासनैवेद्योरजितत्रक्तादेवकंन्याभिः सुद्धां सु
४३ ची सेरे वीज्ञमानांनर्मक्रीडावद्दसनपरां पंक्तिरोकंगणान्। हा
सयंती स्तुजानांमहादेवीध्यायेत्॥ अत्रावसरे पूजांग होमं कु
र्यात्। तत्रात्मदक्षिणे हस्तप्रमाणं। चतुरस्रं चतुरंगुलमुच्छ्री
तं स्थंडिलं कृत्वा मूलेन वीक्ष्य फडिति प्रोक्षते नैवेद्यभिः संताड्य:
हूं इति मुष्टिनासिच्य। मूलेन अग्निस्थापयित्वा तत्र देवीध्यात्वा
गंधपुष्पैः संपूज्य आज्येन व्याहृतिहोमं कृत्वा मूलमंत्रेण पंचविं

सुहृद्विविविधमनैकन्नमिवेदयामिधौतौ। देवेत्रिसानुगायैः
गृहाणनदितिचश्लोकंजप्त्वा सांगायैःसपरिवारायैनैवेद्यसमर्प
यामिनमः। इतिजलमुत्सृज्यनैवेद्यंमुद्रांप्रदर्श्य। ॐअमृतोपस्तर
णमसिस्वाहा। इतिदेवीहस्तेजलंदद्यात्। ततोवामकरेणविक
चोत्पलसदृशींग्रासमुद्रांप्रदर्श्यः॥ दक्षिणकरेणसमंत्रकंप्रा या१
णादिमुद्रांप्रदर्शयेत्। तद्यथा। ॐ प्राणायस्वाहा इसंगुष्ठकनिष्ठा
नामाभिः॥ ॐअपानायस्वाहा इसंगुष्ठतर्जनीमध्यमाभिः। ॐव्या
नायस्वाहा इसंगुष्ठमध्यमानामकाभिः। ॐउदानस्वाहे इसंगुष्ठ

त्रातिसंतर्प्याकृत्वा । पूर्णाहुतिभिः कृत्वा गंधपुष्पैः संपूज्य । मंत्रे
र्वतापिवमुत्तैः संयोज्य । वह्निं विसर्जयेत् । भोभो वह्ने महाशक्ते
सर्वकर्मप्रसाधनकः । कर्मांतरेपि संप्राप्ते सांनिध्यं कुरु सादरं ।
ततो दक्षिणे भागे चतुरस्रं त्रिकोणमंडलं कृत्वा । तत्र देवीं ध्यात्वा
मूलेन पुष्पांजलैः संपूज्य: । एह्येहि जगतां जननी गृह्ण गृह्ण मम सा
मिषान्नं बलिं सिद्धिं देहि रक्षां कुरु कुरु ह्रूं ह्रूं क्रीं क्रीं ठः ठः फट्
स्वाहा । एवं बलिं दत्वा कालिकायै नमः । ॐ ह्रूं महाकालश्म
शानाधिपतये इमं सामिषान्नं बलिं गृह्ण गृह्णापय विघ्नं निवारण

कुरु सिद्धिं मे प्रयच्छ स्वाहा। एषः बलिं महाकालाय नमः। इति म
हाकालबलिं दत्वा। ततः स्पृष्टा देवीं त्वा धेनुमुद्रां जलममृती
कृत्य। अमृतापिधानमसि स्वाहेति देव्याः हस्ते जलं दद्यात्। तत
स्तांबूलं दत्वा शक्तिपूजां कृत्वा। आरार्त्तिकं कुर्यात्। तद्यथा वि
धिविहितमारार्त्तिकपात्रमादाय। चक्रमुद्रां प्रदर्श्य। धेनुमुद्रया
ममृतीकृत्य। मूलेनाभ्यर्च्य। मस्तकामुलोल्यमूलमुच्चार्य। सम
स्तयोगिनीचक्रपरिवारगणाः हे त्वं आरार्त्तिकं गृहाणेदं कालिकायै
नमः सिद्धये। इत्यनेन मंत्रेण घंटावादयन्। नमपूर्वकं पात्रवत्

न्माकारमुचैर्देवीं नाराजयेत् । मूलेन प्राणायामं त्रयं कृत्वा म-
कालरुद्रकुल्लुकासेतुमहासेतुनिर्वाणमंत्राणां यथाशक्तिजपेत्
ऋष्यादिन्यासपूर्वकं जपमालामानीय । धृ.विसा त्रेवामहस्ते स्था-
पयित्वा मूलमंत्रेण घोदकेण मुद्ध्या । ॐ मां माले महामाये सर्व-
शक्तिस्वरूपिणी चतुर्वर्गस्त्वयिन्यस्तस्मान्मे सिद्धिदा भव । इत्यने-
न मंत्रेण गंधपुष्पाभ्यां संपूज्य । ॐ गं अविघ्नं कुरु माले त्वमिति मंत्रे-
ण दक्षिणहस्ते मादाय सिरसि गुरुं कंठे मंत्रं पीतवर्णं हृदये स्व-
इष्टदेवतां ध्यायन् हृदयसमीपे मालामानीय । दक्षहस्तमध्यमां

गुलिमध्यपर्वणि संस्थाप्य । तदेकाग्रचित्तो ऽयुतं वा सहस्रं वा शोत्त
रशतं वा मूलमंत्रं प्रणवमुच्चार्य यथाविधिं जपेत् । करमालया वा
ततः संरक्ष्य पूर्त्तौ मौ पुनः प्रणवमूच्चार्य जपं समाप्य । त्वं माले सर्वदेवा
नां प्रीतिदा शुभदा मम । शुभं कुरुष्व मे भद्रे यशो वीर्यं च सर्वदा । ह्रीं सि
द्ध्यै नमः । अनेन मंत्रेण मालां स्वशिरसि संस्थाप्य । पुनः प्राणायामं
त्रयं कृत्वा । ऋष्यादिकरषडंगन्यासं विधाय । देव्या वामहस्ते
वार्घोदकेन जपं गुह्यातिसमर्प्य । देवीपुष्पांजलिं क्षिपेत् । ततः ह्रीं
सिद्ध्यै नमः । इति पंचवारेण पुनर्मालां संपूज्य रहसि स्थापयेत्